

14. Bölüm

ADÖLESANLARDA ALKOL-MADDE BAĞIMLILIĞI

Gülşah HÜR¹

Nursan ÇINAR²

| GİRİŞ

Adölesan dönem; fiziksel, bilişsel, duygusal, sosyal ve davranışsal açıdan önemli değişikliklerin olduğu hassas bir gelişim dönemidir. 10 ile 19 yaşları arasında geçen bu dönem, hızlı gelişim, riskli karar verme ve artan bağımsızlık ile karakterizedir.

Dünya nüfusunun yaklaşık %16'sını oluşturan adölesanlar toplumun geleceği için önemli role sahip bireylerdir. Dünyada giderek artan alkol ve madde kullanımı, erken yaşta alkol ve madde deneyimleme oranları, dikkati adölesanlara ve adölesan sağlığı uygulamalarına yöneltmiştir. Erken yaş döneminde alkol ve madde kullanımı, adölesanın devam eden gelişimini olumsuz etkilemekte ve diğer riskli davranışlar ile hayatı tehdit eden durumlara sebep olmaktadır.

Adölesan sağlığının korunması ve geliştirilmesi için aynı zamanda önemli bir halk sağlığı sorunu olan alkol ve madde kullanımına yönelik farkındalıkların artırılması gerekmektedir.

¹ Öğr. Gör., Karabük Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, gulsahhur@karabuk.edu.tr

² Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD., ndede@sakarya.edu.tr

KAYNAKLAR

1. Lees B, Meredith LR, Kirkland AE, Bryant BE, Squeglia LM. Effect of Alcohol Use on The Adolescent Brain and Behavior. *Pharmacology, Biochemistry and Behavior* 2020;192:1-11.
2. Kroll DS, Feldman DE, Wang S-Y, Zhanga R, Manza P, Wiers CE, Volkow ND, Wang G-J. The Associations of Comorbid Substance Use Disorders and Psychiatric Conditions with Adolescent Brain Structure and Function: A Review. *Journal of the Neurological Sciences* 2020;418:117099.
3. UNICEF. Global Annual Results Report 2019. Goal Area 5: Every Child Has an Equitable Chance in Life. 2019.
4. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, Temel Bulgular. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve TÜBİTAK, Ankara, Türkiye. 2019.
5. Jiloha RC. Prevention, Early Intervention, and Harm Reduction of Substance Use In Adolescents. *Indian Journal of Psychiatry*. 2017;59(1):111-8.
6. Kılıç M, Uzunçakmak T. Üniversite Öğrencilerinde Madde Kullanım Eğilim Düzeyi ve Risk Faktörleri. *Bozok Tıp Dergisi Bozok Medical Journal* 2020;10(3):1-8.
7. Quigley J, AAP Committee on Substance Use and Prevention. Alcohol Use by Youth. *Pediatrics* 2019;144(1):e20191356.
8. Mete B, Söyler V, Pehivan E. Adölesanlarda Sigara İçme ve Madde Kullanma Prevelansı. *Bağımlılık Dergisi Journal of Dependence* 2020;21(1):64-71.
9. Afifia TO, Taillieu T, Salmon S, Davilab IG, Stewart-Tufescua A, Fortier J, Struck S, Asmundson GJG, Sareend J, MacMillan HL. Adverse Childhood Experiences (ACEs), Peer Victimization and Substance Use Among Adolescents. *Child Abuse & Neglect* 2020;106:104504.
10. Bagley SM, Gai MJ, Barocas JA. Incidence and Characteristics of Nonfatal Opioid Overdose Among Youths Aged 11 to 24 Years by Sex. *jamanetworkopen* 2020;3(12):e2030201.
11. Cruz EL, Martins PD, Diniz PR. Factors Related to The Association of Social Anxiety Disorder and Alcohol Use Among Adolescents: A Systematic Review. *Journal of Pediatrics (Rio J)*. 2017;93:442-51.
12. Karatoprak S, Uzun N. Çocuk ve Ergen Madde Tedavi Merkezinde Yatarak Tedavi Gören Ergenlerin Sosyodemografik ve Klinik Değerlendirilmesi. *Türk J Child Adolesc Ment Health* 2020;27(2):110-5.
13. Bonilla AF, Richardson HN. Sex Differences in the Neurobiology of Alcohol Use Disorder. *Alcohol Research* 2020;40(2):1-19.
14. Arabacı LB, Taş G, Dikeç G. Çocuk ve Ergenlerde Madde Kullanımı, Suça Yönelme, Ruhsal Bozukluklar ve Hemşirelik Bakımı. *Bağımlılık Dergisi Journal of Dependence* 2017;18(4):135-44.
15. O'Leary-Barrett M, Mäse B, Pihl RO, Stewart SH, Séguin JR, Conrod PJ. A Cluster-Randomized Controlled Trial Evaluating The Effects of Delaying Onset of Adolescent Substance Abuse on Cognitive Development and Addiction Following a Selective, Personality-Targeted Intervention Programme: The Co-Venture Trial. *Addiction* 2017;112(10):1871-81.
16. Chung T, Creswell KG, Bachrach R, Clark DB, Martin CS. Adolescent binge drinking. *Alcohol Research* 2018;39(1):5-15.
17. Kirouac M, Kruger E, Wilson AD, Hallgren KA, Witkiewitz K. Consumption outcomes in clinical trials of alcohol use disorder treatment: Consideration of standard drink misestimation. *The American Journal of Drug Alcohol Abuse*. 2019;45(5): 451-9.
18. Ryan SA, Kokotailo P, AAP Committee on Substance Use and Prevention. Alcohol Use by Youth. *Pediatrics*. 2019;144(1):e20191357.
19. Khan L. Substance Use in Adolescents: Latest Trends. *Pediatric Annals* 2019;48(11): e418-22.
20. Yaster M, McNaull PP, Davis PJ. The Opioid Epidemic in Pediatrics: A 2020 Update. *Current*

- Opinion in Anaesthesiology 2020;33(3):327-34.
21. Cakmak V, Cinar N. Turkish Adolescent Perceptions about the Effects of Water Pipe Smoking on their Health. *Asian Pac J Cancer Prev*, 2015;16(18):8645-52.
 22. Sahin S, Cinar N. Perceptions of Turkish University Students about the Effects of Water Pipe Smoking on Health. *Asian Pac J Cancer Prev*, 2015;16(11): 4615-21.
 23. T.C. Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü. Acil Servislerde Madde Kullanım Bozukluklarına Yaklaşım Rehberi. Ankara: 2020.
 24. T.C. İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı. Türkiye Uyuşturucu Raporu 2019. Ankara: 2019.
 25. Ryan SA. Cocaine Use in Adolescents and Young Adults. *Pediatric Clinics of North America* 2019;66(6):1135-47.
 26. Avcı D, Tarı Selçuk K, Doğan S. Çıraklık Eğitimine Devam Eden Ergenlerde Madde Kullanım Sıklığı, Öfke Düzeyi-Öfke İfade Tarzı ve Bağımlılık Şiddeti İlişkisi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi Journal of Psychiatric Nursing* 2017;8(1):1-8.
 27. UNICEF. Adolescents Mental Health Matters Report 2020. A Landscape Analysis of Unicef's Response and Agenda for Action. February 2020.
 28. Ermağan Çağlar E, Türk T. Ergenlik Döneminde Madde Kullanım Deneyimi ve Depresyon Arasındaki İlişki. *Bağımlılık Dergisi Journal of Dependence* 2018;19(4):99-106.
 29. San A, Erensoy H, Aytaç HM, Berkol TD. Üniversite Öğrencilerinde Depresyon Düzeylerinin, Madde Kullanımları ve Aile Tutumları ile İlişkisi. *Bağımlılık Dergisi Journal of Dependence* 2020;21(1):1-12.
 30. Hudgins JD, Porter JJ, Monuteaux MC, Bourgeois FT. Prescription Opioid Use and Misuse Among Adolescents and Young Adults in The United States: A National Survey Study. *PLoS Med* 2019;16(11):e1002922.
 31. Guerri C, Pascual M. Impact of Neuroimmune Activation Induced by Alcohol or Drug Abuse on Adolescent Brain Development. *International Journal of Developmental Neuroscience* 2019;77:89-98.
 32. Spear, L. Effects of Adolescent Alcohol Consumption on The Brain and Behaviour. *Nat Rev Neurosci*. 2018;19:197-214.
 33. Kulak JA, Griswold KS. Adolescent Substance Use and Misuse: Recognition and Management. *American Family Physician*. 2019;99(11):689-96.
 34. Küçükşen K, Bölükbaş B, Gökkaya F, Yılmaz İ, Toros N. Ergenlerin Sigara Kullanımına Yönelmesinde Algılanan Anne-Baba Tutumları ve Aile İletişiminin Rolü. *Sosyal Bilimler Dergisi The Journal of Social Science* 2017;4(18):347-58.
 35. Wlodarczyk O, Schwarze M, Rumpf HJ, Metzner F, Pawils S. Protective Mental Health Factors in Children of Parents with Alcohol and Drug Use Disorders: A Systematic Review. *PLOS ONE* 2017;12(6):1-15.
 36. Uyuşturucu ile Mücadele Faaliyet Raporu 2018. 2018-2023 Uyuşturucu ile Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı. 31 Mayıs-31 Aralık 2018.
 37. World Health Organization. Global Status Report on Alcohol and Health 2018. Geneva: 2018.
 38. Newton NC, Champion KE, Slade T, Chapman C, Stapinski L, Koning I, Tonks Z, Teesson M. A Systematic Review of Combined Student and Parent Based Programs to Prevent Alcohol and Other Drug Use Among Adolescents. *Drug and Alcohol Review* 2017;36:337-51.
 39. White AR. Gender Differences In The Epidemiology of Alcohol Use and related Harms in The United States. *Alcohol Research* 2020;40(2):1-13.
 40. Ceylan Ç, Kılıçarslan Törüner E. Adölesanlarda Sağlık Davranışı Değişikliğinde Motivasyonel Görüşmenin Kullanılması: Sistematik Derleme. *Halk Sağlığı Hemşireliği Dergisi Journal of Public Health Nursing* 2020;2(1):39-51.
 41. Evli M, Albayrak E. Madde Bağımlılığında Hemşirelik. *ERÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi* 2020;7(2):10-4.

42. Budisavljevic S, Arnarsson, A, Hamrik Z, Roberts C, Godeau E, Molcho M, Weber MW. Improving Adolescent Health: Translating Health Behaviour in School-aged Children Evidence Into Policy. *Journal of Adolescent Health* 2020;66:9-11.
43. Steele DW, Becker SJ, Danko KJ, Balk EM, Saldanha IJ, Adam GP, Bagley SM, Friedman C, Spirito A, Scott K, Ntzani EE, Saeed I, Smith B, Popp J, Trikalinos TA. Interventions for Substance Use Disorders in Adolescents: A Systematic Review. *Comparative Effectiveness Review* No. 225. Agency for Healthcare Research and Quality 2020; DOI: <https://doi.org/10.23970/AHRQEPCCER225>.